

l'estudi de la interrogació, de la negació, etc., i, també, de la necessitat i de la possibilitat, del temps com a modalitat, de la modalitat deòntica (la lògica de l'obligació i de la permissió), etc., dins dels dos últims capítols, dedicats, respectivament, al mode i la força illocutiva i a la modalitat.

Cal posar en relleu l'extensa bibliografia —enriquida per l'addició, sobretot, d'obres escrites en castellà o traduïdes a aquesta llengua en l'edició espanyola— i dos índexs molt complets (un de temes i un altre de noms propis). Insistim en el gran valor d'aquesta obra, que recomanem a tots els qui s'interessen per la lingüística, en qualsevol dels seus camps. A través de la lleugera idea que hem pogut donar del seu contingut, hom s'haurà adonat que en formen part temes que, generalment, no es troben en obres d'aquesta mena. Volem remarcar els profunds coneixements i el criteri assenyat que mostra l'autor en tota la seva extensa obra. Mereix també una menció especial la tasca extraordinària duta a terme pel traductor, Ramon Cerdà, que ha afegit unes notes molt encertades i oportunes al text.

Josep ROCA I PONS

Euskal Herriko udalen izendegia. Bilbao, Euskaltzaindia, 1979. 156 pàgs.

El present llibret és un nomenclàtor dels municipis del País Basc, publicat per l'Euskaltzaindia (Acadèmia de la llengua basca), que ha estat redactat per una comissió nomenada per aquesta Acadèmia, presidida pel prestigiós lingüista Koldo Mitxelena.

Aquest nomenclàtor comprèn tots els noms de municipi del País Basc d'ambdós cantons de la frontera estatal; és constituït per unes llistes compostes a tres columnes. La primera columna inclou la denominació oficial actual, la segona el nom basc correcte i la tercera el gentilici corresponent. Al començament hi ha una llista general per ordre alfabètic en la qual apareix al costat del nom oficial una indicació de la regió a què correspon cada nom. A continuació de la llista general hi ha la de cada regió incloent-hi els enclavaments de dins el País Basc que depenen políticament d'altres províncies, com és cas del comtat de Treviño a Àlaba.

Els títols són tots en basc, traduïts en forma de subtítols en castellà i en francès. Al final del llibret hi ha unes explicacions també trilingües en les quals són descrites les circumstàncies que induïren a la confecció del nomenclàtor, una història de la comissió, la metodologia que s'hi ha seguit i uns exemples pràctics d'ús.

Segons aquestes notes, hi havia una necessitat d'ordenació toponímica deguda a la confusió de formes en topònims (*Oñate/Oñati*) i gentilicis (*abadinarra/abadiotarra*). Per tal de normalitzar aquesta situació, l'Acadèmia nomenà una comissió que efectués els treballs d'ordenació toponímica, la qual comissió, en principi, inicià la seva tasca en el camp de la toponímia major «concretament dels pobles, nuclis de població i barris de certa importància, els que oficialment posseïen categoria d'entitat de població»; després d'haver publicat alguns treballs, la lentitud d'una obra d'aquest tipus va portar la comissió a redactar prioritàriament el present nomenclàtor que recull només les denominacions de municipis.

En la normalització dels topònims, la comissió ha tingut en compte, naturalment, llur pronunciació genuïna actual, però prenent una posició d'equilibri que no obligui a l'adopció de contraccions d'ús estrictament local (*Idiazal* i *Zeani* per *Idiazabal* i *Zeanuri*). S'hi respecten els noms actuals al costat, però, d'altres formes històriques, legendàries o neologismes que el Renaixement basc ha recuperat (*Mon-dragoe* al costat d'*Arrasate*, *Peralta/Azcoien*, *Pedernales/Sukarrieta*).

En la fixació dels gentilicis hom ha tingut en compte l'ús i la tradició locals, i per a les poblacions on no es parla basc actualment ha estat seguit un criteri

d'analogia amb el territori bascòfon. L'ortografia adoptada ha estat en tot moment la de l'acadèmia basca, àdhuc en els noms que no són etimològicament d'origen basc; així, apareixen formes com *Biana* (*Viana*), *Agilar* (*Aguilar*), *Korella* (*Corella*), etc., que, naturalment, no afecten la nostra tradició gràfica romànica.

Aquest treball, realitzat amb tot rigor científic d'acord amb la metodologia assenyalada, com diu l'informe de la comissió, «ha procurat d'obrir un camí, mostrar una guia en aquest problemàtic procés d'afirmació nacional», i és dirigit a tot el País Basc, particularment als ajuntaments (als quals es recomana la regularització del topònim sempre que calgui), als organismes oficials, als mitjans de comunicació, a les escoles i a les empreses comercials, a fi que adoptin i difonguin la forma correcta dels noms que s'hi ha establert.

Josep MORAN I OCERINJAUREGUI

G. A. PADLEY: *Grammatical Theory in Western Europe, 1500-1700. The Latin Traditions*. Cambridge, Cambridge University Press, 1976. 29 pàgs.

A causa de la intensitat del desenvolupament teòric de la lingüística durant aquests darrers anys, ens hem acostumat a no valorar adequadament la importància del pensament lingüístic del passat. Una excepció important és, certament, la revaloració de què ha estat objecte la doctrina gramatical de Port-Royal per part dels generativistes. El llibre que ens proposem de comentar, que estudia el període comprès entre els inicis de l'humanisme i la publicació de la famosa gramàtica de Port-Royal, és una mostra ben remarcable d'interès per dos segles molt estimables de la història de la lingüística i d'estudi aprofundit del dit període.

En el primer capítol, l'autor, sota el títol *The Humanist tradition*, posa en relleu com el segle XVI representa una continuació de l'herència grega i romana. Amb tot, l'humanisme coexisteix, durant algun temps, amb l'escolasticisme. La relació entre ambdós moviments pot ésser més estreta en alguns països, com Anglaterra, que en altres, com Itàlia. És interessant d'observar que, bé que la lògica aristotèlica sigui sovint abandonada, no ho són diversos punts de la seva teoria lingüística. Cal remarcar la importància que tenen per als humanistes els conceptes de correcció i elegància, relacionats amb els admirats models clàssics. D'altra banda, en la reacció contra l'escolàstica que es produeix, hom arriba a minimitzar la importància de la gramàtica. L'autor assenjala com alguns conceptes, considerats a vegades com una innovació posterior, es poden trobar en les obres d'alguns humanistes (per exemple, la dualitat estructural chomskiana és implícita en algunes de les idees de Linacre, etc.). Una circumstància important que potser no és prou posada en relleu per l'autor és el notable augment de llengües estudiades amb relació al període anterior. A mitjan segle XVI, ens diu Padley, l'humanisme anà perdent força i, malgrat els seus esforços, no pogué resoldre el problema metodològic que es presentava. Els estudis més pròpiament lingüístics anaren cedint lloc a preocupacions més aviat filosòfiques o teològiques. S'imposà un criteri normatiu, d'una banda i, de l'altra, un punt de vista semàntic. Melanchton és un representant d'aquest darrer. Hi ha, de fet, una evident confusió de criteris i la sintaxi, sobretot, rep una atenció mínima. En aquest mateix capítol són estudiats, també, Nebrija, Despauterius i, especialment, Linacre.

El segon capítol, sota el títol *The break with tradition: Scaliger, Ramus, Sanctius*, és dedicat, de fet, a l'estudi d'aquestes tres figures excepcionals, fortament innovadores. El primer dugué a terme una restauració aristotèlica i la seva definició del mot com a signe d'un concepte mental tingué una gran transcendència durant els dos segles següents. La segona figura esmentada, Ramus o Pierre de la Ramée, a diferència de l'anterior, es destaca pel seu antiaristotelisme. Altrament, crida l'a-